

Posudek na bakalářskou práci Elišky Morávkové: Pohádka a propaganda: 50. léta české kinematografie, FHS UK 2019, 52 stran.

Předložená bakalářská práce je věnována zajímavé a celkem atraktivní problematice ideologického působení prostřednictvím pohádek s důrazem na první polovinu 50. let. Bakalářská práce přináší podnětné postřehy v souvislosti s uchopením pohádkových motivů v ideologické rovině nastupujícího poúnorového režimu.

Bakalářská práce je vedle úvodu a závěru rozdělena do sedmi kapitol. V úvodu autorka osvětluje svou motivaci k výběru tématu a nastiňuje strukturu a cíle bakalářské práce. Členění bakalářské práce považuji za přehledné a odpovídá zkoumanému tématu. Oproti předchozí verzi předložené v minulém akademickém roce je patrné, že autorka se nad strukturou práce a obsahem jednotlivých částí hlouběji zamyslela. Bakalářskou práci uzavírá shrnující závěr a seznam použitých zdrojů. V první kapitole se autorka zaměřuje na spojení filmu a propagandy. Na čtyřech stránkách autorka podává stručný nástin propagandistického využití filmu v totalitních režimech první poloviny 20. století. Náplní druhé kapitoly je popis vývoje československé kinematografie od roku 1945 do počátku 60. let. Rozčlenění na tři chronologicky navazující podkapitoly považuji za vhodné a přehledné, neboť současně vystihuje i jednotlivé etapy, ve kterých se filmová tvorba vyvíjela. Třetí kapitola se věnuje pojetí žánru pohádek. Autorka naznačuje, že pohádky sice primárně vycházejí z lidové slovesnosti, současně však mohou vznikat i autorsky, případně dramaturgickou úpravou autorských textů, které na první pohled pohádkami nejsou. Je zřejmé, že tato kapitola mohla být propracována ve vztahu k tématu hlouběji, nicméně již její zařazení ukazuje, že autorka postupuje správným směrem. V další kapitole „Tematické plány a ideologické působení Filmové rady“ se autorka dostává ke zhodnocení činnosti strážce ideologické hodnoty československých filmů první poloviny 50. let. Pramenný výzkum provedený ve fondu Filmové rady uloženého v Národním filmovém archivu představuje bezesporu přínos předložené bakalářské práce.

Autorka oproti předchozí verzi bakalářské práce sice potlačila dělení textu na teoretickou a praktickou část, současně jí tento přístup uplatňovaný v některých společenských vědách výrazně ovlivnil. Po ukončení „teoretické části“ tak autorka přistoupila k zařazení vlastního tématu, tedy pohádek do nastíněného rámce československé kinematografie první poloviny 50. let. Tuto část, kterou je možné označit za vlastní jádro bakalářské práce, autorka zahajuje nástinem metodologie a vlastním výběrem pohádek, jejichž obsah bude z hlediska ideologických prvků rozebírat. Pro vlastní analýzu autorka zvolila šest filmových zpracování, které bezesporu obsahují pohádkové motivy. Tyto dále doplnila dvěma snímky Dařbuján a Pandrhol a Princezna se zlatou hvězdou. Z výběru poněkud vybočuje dvoudílný film Jana Wericha a Martina Friče Císařův pekař, Pekařův císař, který není běžně do žánru pohádka zařazován. Autorka si je však této skutečnosti vědoma (s. 28–29), nicméně též v rámci dobové filmové tvorby má díky své motivice blízko k pohádkám. Tři snímky tak představují zpracování klasických lidových pohádek (Pyšná princezna, Byl jednou jeden král a Obušku, z pytle ven!) a tři vycházejí z autorských textů (Císařův pekař – Pekařův císař, Strakonický dudák, Hrátky s čertem).

Následně již autorka přistupuje k hodnocení užití ideologických prostředků u vybraných snímků. Autorčina hodnocení doplněná citacemi z pramenů přinášejí dobrý vhled do zkoumané problematiky. Přesto by však bylo žádoucí, aby autorkou prováděná hodnocení byla hlouběji propracována a fundovaněji odůvodněna. Jistá obava před vlastními hodnotícími komentáři je však začínajícím badatelům vlastní a lze předpokládat, že s nárůstem počtu zpracovaných textů bude tato obava ustupovat. Z provedeného rozboru vyvstala autorce dvě témata / roviny pro další výzkum (s. 35). Rozbor těchto rovin se stává náplní poslední

kapitoly. Zde přistupuje současně k hodnocení využití pohádkových motivů pro ideologické působení. Vedle pramenů z fondu Filmové rady v této kapitole využívá i dobové recenze, které byly na hodnocené snímky publikovány. Oproti předchozí verzi bakalářské práce je patrné, že provedená kritika těchto pramenů a práce s nimi doznala kvalitativní posun.

Autorčiny závěry sice nejsou nijak překvapivé, což však ve vztahu k tématu ani nebylo možné očekávat. Jsou však srozumitelně a se znalostí tématu zpracovány a ukazují schopnost autorky k odborné práci a formulování jejich výsledků. Bakalářská práce je zpracována živým jazykem, bez většího množství gramatických a stylistických nepřesností.

Na závěr mohu konstatovat, že studentka předvedla ve své bakalářské práci velmi dobrý badatelský výkon. Prokázala, že je schopna na základě literatury a pramenů přehledně zpracovat souvislý odborný text. Bezesporu je patrné, že přihlédla i k připomínkám, které při minulé obhajobě zazněly. Předložený text bakalářské práce podle mého názoru jednoznačně splňuje základní nároky kladené na bakalářské práce. Studentkou zvolené a zpracované téma považuji za náročné, k čemuž je též nutné přihlédnout. Pozitiva a přínosy bakalářské práce jednoznačně převažují nad dílčími nedostatky. S ohledem na shora uvedené doporučuji práci k obhajobě a navrhuji hodnocení **v e l m i d o b ř e**.

V Praze 8. června 2019

Doc. PhDr. et JUDr. Jan Štemberk, Ph.D.